

VIEDOKĻI

Arī Varakļānu novadā gaidāmā reforma raisa diskusijas. Ja nu notiek „piespiedu laulība”, uz kuru pusi doties — Madonas vai Rēzeknes? Domas ir dažādas, tiek vākti pat paraksti, bet „Stara” uzrunātie vairāk argumentu minēja par labu Madonas novadam.

Jānis Mozga, Murmastienes un Varakļānu pagasta pārvalžu vadītājs:

— Tā jau ir, ka Varakļāni tik tiešām atrodas uz Vidzemes un Latgales robežas jeb, kā teica kāds žurnālists, tie esot vārti uz Latgali. Taču Murmastiene, ja notiek „piespiedu laulība”, vairāk sliecas uz Madonas, uz Vidzemes pusi. Tās virzienā ir daudz plusu, loģistiku ieskaitot. Vairāk kā 70 km uz Rēzeknes pusi vai nedaudz vairāk kā 30 km uz Madonas pusi — ir taču starpība! Turklāt nevienš jau nenoliedz, ka latgaliskās tradīcijas jātūpina, jāpilnveido, un tās, protams, vajag celt godā. Mēs gan paši vislabāk gribētu pastāvēt kā Varakļānu novada pašvaldība. Visu sabalansējot un saimnieciski strādājot, tas ir ļoti reāli. Protams, gribas infrastruktūru uzlabot un citas ieceres īstenot, bet, ņemot vērā pieejamos līdzekļus, pašvaldība šajos 10 gados kopš novada izveides, manuprāt, ir ļoti daudz izdarījis, īstenojot projektus ne tikai Varakļānu pilsētā, bet arī Murmastienes un Varakļānu pagastā. Prieccē, ka tik daudz izdarīts. 2009. gada reforma mums daudz ko deva, lika kļūt patstāvīgākiem, iemācīties dzīvot un strādāt ar maziem līdzekļiem. Es uzskatu, ka Varakļānu novads, prātīgi saimniekojot, arī turpmāk varētu pastāvēt tagadējā formātā.

Evita Caune, ZS „Trešdaļnieki” Murmastienes pagastā:

— Varakļānu novadam pirms 10 gadiem veikta reforma ir tikai ieguvums, jo šajā laikā pašvaldība, manuprāt, ir ļoti daudz izdarīts. Nedomāju, ka mums šī patstāvība būtu nesusi kādus zaudējumus — esam tikai ieguvēji, ir sevišķi pilsētas iedzīvotāji. Visas ielas ir asfaltētas, ir ierīkots skvērs, veiktas renovācijas, realizēti daudzi projekti un īstenotas ieceres iedzīvotāju labā. Mans viedoklis — labākais variants būtu, ja Varakļānu novads varētu palikt pašreizējai modeli, kad paši esam lemt spējīgi, ko un kā darām, saglabāt neatkarību. Taču, kā var noprast, ministrs J. Pūce un piedāvātā reformas koncepcija to neparedz. Ja ir jāatzēlas, ar kuru novadu būtu kopā, es vairāk sliecos uz Madonas pusi. Iespējams, lielle zemieņki, īstenojot projektus, varbūt Latgales reģionā būtu lielāki ieguvēji, bet attiecībā uz to, par ko tagad tā tiek šķēpi lauzti, — par latgaliešu valodas, kultūras saglabāšanu — neviens jau nebija liedzis mājās runāt latgaliski vai pašvaldībai organizēt pasākumus latgaliešu valodā arī tad, kad atrādāmies Madonas rajonā. Tas tomēr ir atkarīgs no katra paša vēlmes, no katras ģimenes kultūras vērtībām, nevis no tā, kādam novadam pievieno.

ŽENĀ KOZLOVA

Varakļānu novads reformas krustcelēs

BAIBA MIGLONE

Varakļānu novads ir pašvaldība, kurā 2009. gadā apvienota bijušā Madonas rajona Varakļānu pilsēta un Murmastienes un Varakļānu pagasts. Tas robežojas ar Madonas, Viļānu, Riebiņu un Krustpils novadu. Novada centrs ir Varakļānu pilsēta. Novadā dzīvo 3132 (2018. g. sāk.) iedzīvotāji. Lai gan Varakļānu novads atrodas Latgales kultūrvēsturiskajā novadā, tas ietilpst Vidzemes plānošanas reģionā. Vairāk arī tāpēc jaunās reformas gaidās novada iedzīvotāju domas dalās. Vieni raugās Madonas virzienā (kur pēc reformas arī novadu paredzēts ietvert), citi — velk uz Rēzeknes pusi, pret ko savukārt daudzi, tostarp domes priekšsēdētājs, kategoriski

iebilst: „Jebkurā gadījumā tas ir populistisks spriedums, kas nav saistīts ar ekonomisko pamatojumu.” Taču, lai arī kādā novadā būtu Varakļāni, novada neatņemama vizītkarte ir un paliks klasicisma stila pils, kas celta no 1783. līdz 1789. gadam pēc itāļu arhitekta Vinčenco Macoti projekta Romas Svētās impērijas grāfam Mihaelam Janam fon der Borham un kas ir viena no ievērojamākajām Latgales pilīm. Tāpat Varakļānu Sv. Viktora Romas katoļu baznīca un kapela, majestātiskā Stirnienes Sv. Laurencija Romas katoļu baznīca utt. Varakļānu novada teritorijā ietilpst arī ar dabas vēltiem neizmērojamais Teiču dabas rezervāts.

„Tomēr vēl ticu veselajam saprātam”

Saruna ar Varakļānu novada pašvaldības vadītāju Māri Justu

INESE ELSIŅA

— No administrēšanas, pārredzamības un saimnieciskuma viedokļa Latvijas 119 pašvaldības noteikti strādā efektīvāk, — aicināts uz sarunu par administratīvi teritoriālo reformu, pēc kuras Latvijā, iespējams, paliks vien 39 pašvaldības, atzīst Varakļānu novada domes priekšsēdētājs Māris Justs. — Nojaucot mazās pašvaldību struktūras, Latvija zaudēs. Vienojošais faktors, kas mūsu valsts pašvaldību pārstāvošos šobrīd jūtams, ir iebildums pret administratīvi teritoriālo reformu — deviņi no desmit pašvaldību vadītājiem nesakata tai jēgu.

— Administratīvi teritoriālā reforma Varakļānu novadam ir smaga tēma, — turpina novada domes priekšsēdētājs. — Valdība skaidri pateikusi, ka finanses ārpus attīstības centriem piešķirtas netiks, un tas jau ir biedējoši. Cilvēki Latvijā dzīvo visur, un viņiem jādzīvo pilnvērtīgi. Gan pēc Satversmes, gan valsts un pašvaldību attīstības plāna visās teritorijās ir jānodrošina līdzvērtīgs pakalpojumu klāsts un līdzvērtīgs dzīves līmenis. Ja finansējums tiek samazināts vai netiek piešķirts vispār, perspektīvas lauku reģioniem nav. Protams, veidojot jaunus novadus vai tos apvienojot, nekā nebeigsies vienā dienā. Strādāsim un darīsim — viss būs atkarīgs no cilvēkiem uz vietas. Tomēr ļoti negatīvā attieksme no Ministru kabineta puses lauku reģionu pārstāvjus šokē. Ministru prezidents Krišjānis Kariņš beidzamajā sanāsmē Pašvaldību savienībā izteica salīdzinājumu, ka līdz šim valsts politika nav bijusi pareiza, jo sviests (finansu līdzekļi) tika izsmērēts pa visu maizi visiem vienādi; tagad ir mērķis sviestu salikt tikai atsevišķās vietās — nākamajos novadu centros.

Šobrīd nevienš nav atzinis, ka novadi, kas atrodas tālāk no Rīgas, izdzīvo ar daudz mazāku finansējumu. Dalījums „lielle” un „mazie” novadi ir nekorekts. To, ka ir bagātāks un ne tik bagāts pašvaldības — tas gan, jo finansēšanas sistēma to veicina. Neskaitot pedagogu algas mēs, piemēram, izdvojot ar 650 eiro uz iedzīvotāju, aptverot un apkopjot daudz lielāku teritoriju nekā blīvi apdzīvotā Pierīgā, kur ir ap 1000 eiro uz iedzīvotāju. Varakļānu novada pašvaldībai ar divām trešdaļām no šīs nosauktās summas jāveic tie paši uzdevumi, kas Pierīgās pašvaldībām. Uzskatu, ka valstī tomēr jāattīstās vienmērīgi un jālabi cilvēki arī tur, kur viņu šobrīd nav. Citas Eiropas valstis investē papildu līdzekļus, lai iedzīvotājiem radītu vēlmi dzīvot, veidot biznesu ārpus lielajām pilsētām, tā apdzīvot ikvienu savas valsts teritoriju.

— Pieļaujot, ka administratīvi teritoriālā reforma tiks īstenota, vai jūs tādā gadījumā skatītos uz Madonas novada pusi?

— Sadarbība ar bijušo Madonas rajonu mums veidojās vēl pirms iepriekšējās administratīvi teritoriālās reformas, un tā turpinās joprojām. Ir komisijas, kurās strādājam kopā arī tagad, un viennozīmīgi redzu, ka

— Strādāsim un darīsim — viss atkarīgs no cilvēkiem uz vietas, — attīstības perspektīvu iezīmē Varakļānu novada pašvaldības vadītājs Māris Justs.

Dalījums „lielle” un „mazie” novadi ir nekorekts.

Varakļānu novada teritorijai labāka attīstība valsts funkciju nodrošināšanai bez kopā ar Madonas novada pašvaldību.

— Izskan atgādinājums, ka vēsturiski Varakļānu novads bijis saistīts ar Latgali.

— Vēsturiski Latgale ir bijusi pat līdz Koknesei. Tie, kas plašsaziņas līdzekļos pačeļ balsi par Varakļānu pieieļošanos Rēzeknei vai Viļānēm, paši dzīvo ārpus mūsu novada — Salaspilī, Dekšārēs, citur. Jebkurā gadījumā tas ir populistisks spriedums, kas nav saistīts ar ekonomisko pamatojumu. Taču, lai arī kādā novadā būtu Varakļānu novads 92 procenti iedzīvotāju ir latvieši, kad Viļānos ir Rēzekne latviešu vidēji ir tikai 50 procentu. Gan sportā, kultūrā, gan izglītībā — visās nozarēs — jau ilgstoši sadarbojamies ar Madonas novadu. Uzskatu, ka attīstības centram svarīgi būt uz Rīgas pusi — tad, braucot un kārtojot lietas, tālākā secība ir pa ceļam. Tas, kas asfalta segums ir labāks un ceļš nedaudz īsāks līdz Rēzeknei, ka tur ir koncertzāle „Gors”, neraucēt mums uz Rēzekni doties.

— Minējāt, ka deviņi no nosacīti desmit pašvaldību vadītājiem šobrīd ir pret administratīvi teritoriālo reformu. Tomēr reforma pakausi eļš un, šķiet, nekur no tās

sprukst nevarēs.

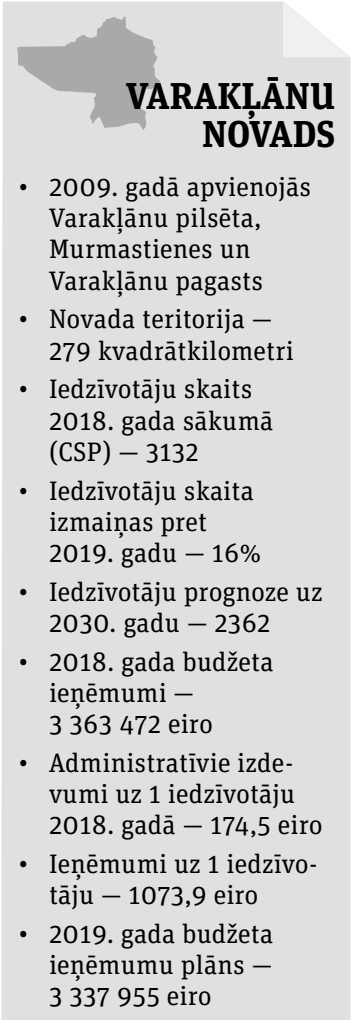
— Es tomēr vēl ticu veselajam saprātam, un lēmumu pieņemam deputāti, to noteiks Saecima. Mums tiešu lobiju Saecimā nav, jo nesmu nevienā politiskajā partijā. Līdz šim ar to varēju sadzīvot un strādāt, jo, neraugoties uz to, ka pašvaldību vadītājs ir daļēji politisks amats, darbs pašvaldībā pamatā notiek uz vietas. Pašvaldību sistēmā strādāju divpadsmito gadu. Kad 2007. gadā atnācu uz domi, varēju manīt politisko gaisotni: ja kādai no mūsu iecerēm tika piešķirti līdzekļi, zvanīja calli Varakļānu pilsētā jau izstrādāta nolikuma izbūve, tāpat ielas sakārtošana un gandrīz 2 km ceļa sakārtošana Varakļānu pilsētā. Pašvaldības līdzfinansējums vidēji projekts bijis 31 procenti.

Mūsu nākamās vajadzības? Būvprojekta ietvaros kilometra garumā cauri Varakļānu pilsētā jau izstrādāta nolikuma izbūve, tāpat ielas sakārtošana — apgaismojuma, lietusūdeņu noteces, gājēju pārejas nodrošināšana, kas izmaksās apmēram 600 tūkstošu eiro. Otra svarīga lieta, ko, iespējams, veiksīm par saviem līdzekļiem, ir Stirnienes pansionāta otrā stāva izbūve.

Šobrīd Varakļānu novadam kredītoportfelis ir 4,5 procenti. Pēc valsts noteiktās likumdošanas kredītu ņemt mums ir neierobežotas iespējas. Kredītu pašvaldība ņem, to izēš šobrīd šādu partiju neredzu, līdz šim politisko partiju darītais ar manu sirdsapziņu kopā neiet.

— Saka, ka novadu apvienošana dos iespēju vairāk piesaisīt projektu naudu.

— Novada laikā (kopš 2008. gada)

VARAKĻĀNU NOVADS

- 2009. gadā apvienojās Varakļānu pilsēta, Murmastienes un Varakļānu pagasts
- Novada teritorija — 279 kvadrātkilometri
- Iedzīvotāju skaits 2018. gada sākumā (CSP) — 3132
- Iedzīvotāju skaita izmaiņas pret 2019. gadu — 16%
- Iedzīvotāju prognoze uz 2030. gadu — 2362
- 2018. gada budžeta ieņēmumi — 3 363 472 eiro
- Administratīvie izdevumi uz 1 iedzīvotāju 2018. gadā — 174,5 eiro
- Ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju — 1073,9 eiro
- 2019. gada budžeta ieņēmumu plāns — 3 337 955 eiro

Te drīzāk jārunā par lielajām pilsētu pašvaldībām, kurām izņemts lielāks kredītoportfelis, un apvienojot pašvaldības, kredītoportfelis palielināsies arī tiem, kam tas ir nieciņš. Līdzekļi netiks ieguldīti attālākajās teritorijās, bet centros, kuri kredītu vairs nespēj paņemt.

— Aizdevumus pašvaldības šobrīd taču nemaz saņemt nevar.

— Saskaņojot valsts budžetu 2019. gadam, Ministru kabinets pirms gada nāca ar priekšlikumu, ka kredītu pašvaldības varēs ņemt tad, ja 25 procentus no nepieciešamās summas prioritāriem projektiem tās finansēs pašas. Šo solījumu valdība nav turējusi. Kredīti šobrīd oficiāli netiek doti. Varakļānu novada pašvaldībai, kam budžets ir 2,5 miljoni eiro (no tiem 60 procentu ir darba algām, pārējais — pašvaldības pamatfunkciju nodrošināšanai), tas ir traģiski. Ja darām vairāk, nekā ikdienas izdzīvošanai nepieciešams, investīcijas nav no kā paņemt. Komunālajam uzņēmumam bija paredzēta katlumājas pārbūve Rīgas ielā 21, kur katlumāja ir zem daudzdzīvokļu ēkas. Veicot iepirkumu, projekta tāme bija vairāk nekā 500 tūkstoši. Šobrīd neko tādu atļauties nevaram.

— Kā ir ar skolu piepildījumu? Zinām, ka sabiedrība kopumā novoco, dzimstība ir neliela, kā risināt demogrāfijas problēmas?

— Varakļānos, par laimi, ir jauni cilvēki, parādās jaunas ģimenes, tās atgriežas no ārzemēm, Rīgas, arī citām pilsētām. Labs rādītājs ir tas, ka pašvaldības labiekārtotie dzīvokļi un Varakļānu pilsētā. Pašvaldības līdzfinansējums vidēji projekts bijis 31 procenti.

Mūrmastienes pamatskolā situācija ir bēdīgāka — skolā mācās 33 skolēni, tai skaitā 11 pirmsskolas audzēkņi. Esam lēmuši, ka divus gadus skolu vēl uzturēsim. Ja notiks brīnumi un parādīsies vismaz pieci bērni izglītības iestādēs pirmajā klasē, to neslēgsim, pretējā gadījumā būs jāveic radikālais solis. Likvidējot skolu, lielāka launums ir tas, ka šobrīd pagasta kultūras centrs, tāpēc pārdū visiem spēkiem cenšamies izglītības iestādi saglabāt. ■

Pansionātiem jābūt arī turpmāk

AGRITA NUSBAUMA-KOVAĻEVSKA

Varakļānu pagastā pēc Stirnienes pamatskolas slēgšanas ēkai rasts pielietojums, nu jau divus gadus šeit ir atvērta pansionāts „Varavīksne”, kurā patlaban mitinās 18 cilvēki, bet par viņiem rūpējas 12 darbinieki.

Šobrīd pansionāts ir ēkas pirmajā stāvā, bet jau ir sagatavots projekts, lai nākamajā gadā uzsāktu remontdarbus un telpas tiktu pielāgotas pansionāta vajadzībām arī otrajā stāvā.

— Iepriekš pansionāts darbojās Varakļānos, bērnu darza telpās, bet, slēdzot Stirnienes pamatskolu un atbrīvojoties ēkai, pansionāts tika pārcelts uz plašākām telpām. Pirms tam ēkā tika veikta pamatīga pārbūve, pielāgojot to cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Pansionātā uzturas gan veci cilvēki, gan personas ar invaliditāti, kuras vēl nav saņiegušas pensijas vecumu. Jau iepriekš tika sakārtots pirmais stāvs, ieeja, bet nākotnē ir iepļānots labiekārtot otro stāvu, lai varētu paplašināties un turpināt sniegt pakalpojumu, — pastāsta Varakļānu novada pansionāta „Varavīksne” vadītāja Irīna Vecozola. — Pansionāts ir noslēdzis līgumu ar Labklājības departamentu Rīgā, un pansionātā uzņemam klientus arī no turienes, bet uzņemam klientus no visas Latvijas. Mums ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar NSUS biedrību. Lielu atbalstu sniedz Varakļānu novada pašvaldība. Ir sadarbība ar Stirnienes tautas namu, bibliotēku, feldšerpunktu. Šeit ciemojas bērni, iesaistās pasākumos.

Bieži sabiedrībā izskan viedoklis, ka skolas un bērnu darziņi pagastos tiek remontēti, lai laika gaitā tur tiktu ierīkoti pansionāti. Par šo izteikumu savs viedoklis ir „Varavīksnes” vadītājai: — Manuprāt, viss ir atkarīgs no prioritātem. Ja veciem cilvēkiem ir

Varakļānu novada pansionāts „Varavīksne” bijušās Stirnienes pamatskolas ēkā darbojas jau otro gadu. Pansionāta vadītāja Irīna Vecozola, domājot par klientu ērtībām un pansionāta iespējām pastāvēt ilgstošī, norāda, ka jau nākamajā gadā tiks uzsākta ēkas otrā stāva pārbūve, lai paplašinātu iespēju sniegt nepieciešamos pakalpojumus.

nepieciešama aprūpe un ir pieprasījums, tā nepavisam nav slihta doma. Ja cilvēkiem ir iespēja pavadīt vecumdienas turpat savā pagastā, ierastajā vidē, tas viņiem ir mierinājums, jo viss ir pazīstams, arī radnieki un draugi var apciemot jebkurā brīdī.

Patlaban aktuālā tēma — administratīvi teritoriālā reforma — iedrošinājis, ietekmēs arī pansionātu darbību. Irīna Vecozola skaidro, ka šobrīd valda liela neziņa.

— Tas, ka administratīvi teritoriālā reforma notiks, ir neizbēgami. Jautājums — kā tā ietekmēs ne tikai pansionātus, bet novadu kopumā. Jau tagad strādājam, lai varētu saglabāt pansionātu un turpināt sniegt pakalpojumus. Pansionāti joprojām

ir pieprasīti, šādas iestādes ir nepieciešamas. Neraugoties uz to, kā tālāk risināsies reforma, svarīgi, lai pārmaiņu rezultātā saglabātos jau šobrīd izveidotā sadarbība ar blakus esošajām iestādēm. Manuprāt, arī klientiem ir nozīmīga šī sadarbība, piemēram, ar bibliotēku. Tiek nodrošinātas grāmatas, preses izdevumi, kurus klienti aktīvi lasa. Tāpat apmeklē tautas nama organizētos pasākumus. Ikdienā nav vienmuļa. Šogad tika izbūvēta lapene, lai klienti var vairāk laika pavadīt svaigā gaisā. Arī paši organizējam dažādus pasākumus, aktivitātes. Prioritāte ir cilvēki, lai viņiem ir ērti un patikami šeit uzturēties, vienmēr būtu aprūpēti un sniegt viss nepieciešamais.

Pansionāti tiek pielāgoti dažādām vajadzībām. Laika gaitā pansionāti ir tikai uzlabojušies, un mainās arī priekšstāsts par tiem. Kādreiz šobrīd izveidotā sadarbība ar blakus esošajām iestādēm. Manuprāt, arī klientiem ir nozīmīga šī sadarbība, piemēram, ar bibliotēku. Tiek nodrošinātas grāmatas, preses izdevumi, kurus klienti aktīvi lasa. Tāpat apmeklē tautas nama organizētos pasākumus. Ikdienā nav vienmuļa. Šogad tika izbūvēta lapene, lai klienti var vairāk laika pavadīt svaigā gaisā. Arī paši organizējam dažādus pasākumus, aktivitātes. Prioritāte ir cilvēki, lai viņiem ir ērti un patikami šeit uzturēties, vienmēr būtu aprūpēti un sniegt viss nepieciešamais.

Sakārtojot infrastruktūru, iegūst ne tikai uzņēmēji

IVETA ŠMUGĀ

Varakļānu novada pašvaldības uzņēmējdarbības infrastruktūras projektu būtība ir tā, ka, veicot ieguldījumus infrastruktūras attīstībā, uzņēmēji, kas atrodas pieguļošajā teritorijā, izveido jaunas darbavietas un veic investīcijas savos nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos.

Viens no attīstības rādītājiem ir atjaunotie ceļi, un, iebrucot Varakļānu novadā, vērīgi iebrucēji pamana, kuru ielū posmi ir pārbūvēti, un, ja vaicās, arī parādīs. Labus ceļus novērtē visi iedzīvotāji, īpaši tie, kas brauc ar auto, vienlaga — darba gaitās vai uz mājām.

Varakļānu novada pašvaldības attīstības nodaļas vadītāja Aija Ščucka komentē, ka ielū un ceļu sakārtošanai vēltis liels darbs un ar projektu palīdzību piesaistītie līdzekļi: — Varakļānu novada pašvaldība ir īstenojusi trīs uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstības projektus SAM 3.3.1. pasākuma „Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībā atbilstoši pansionāta vajadzībām” ietvaros.

Uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstībai Varakļānu pilsētā projekta ietvaros ir veikta Varakļānu pilsētas Miera, Ozolu, Fabrikas ielas un Dārzu, Pils, Jaunatnes ielas posmu pārbūve. Projekta kopējās izmaksas — 790 247,58 eiro, Eiropas Sa-

Pārsteidzoši labs tagad ir Kokaru ceļš jeb tā sauktās Latgales prospekti.

vienības finansējums — 347 225,00 eiro, no valsts budžeta — 18 382,50 eiro.

Projekta „Uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstība Varakļānu pagastā Bāzes ceļam, ceļu Kokari un Puntuži posmiem tika veikta pārbūve. Projekta kopējās izmaksas — 690 300,67 eiro, ES finansējums — 391 000 eiro, no valsts budžeta — 20 700,00 eiro.

Projekta „Uzņēmējdarbības vides attīstībai nepieciešamās infrastruktūras uzlabošana Varakļānu novadā, Murmastienes pagastā” ietvaros tika pārbūvēti Murmastienes pagasta ceļu Karolīna—Inčārnieki un Tumaševa—Inčārnieki posmi, kopumā 2 km garumā. Projekta ko-

Pārsteidzoši labs tagad ir Kokaru ceļš jeb tā sauktās Latgales prospekti.

pējās izmaksas — 838 867,28 eiro, ES finansējums — 448 800,00 eiro, valsts budžeta līdzmaksājums — 23 760,00 eiro.

Braucšanu pa atjaunotiem ceļiem novērtē gan uzņēmēji, kas ved kravas, gan iedzīvotāji. — Investīcijas, kas ieguldītas ceļu pārbūvē, seguma uzklāšanai, nav zemē noņemtas. Labs ceļš ir vajadzīgs visiem, ne tikai uzņēmējiem, bet arī iedzīvotājiem. Ražojam koka paletes, ko Kokaru ceļu virzās liela transporta plūsma, un iepriekš putekļi plūda

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Atvērumā izmantoti AGRA VECKALNIŅA foto